

HỌC TẬP VÀ LÀM THEO CHỮ “LIÊM” CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐỂ NÂNG CAO PHẨM CHẤT, NĂNG LỰC CỦA ĐỘI NGŨ NHÀ GIÁO HIỆN NAY

NGUYỄN XUÂN TUYẾN

Trưởng Đại học Trần Quốc Tuấn

Ngày nhận bài: 18/02/2022; Ngày phản biện, biên tập và sửa chữa: 24/02/2022; Ngày duyệt đăng: 02/03/2022

ABSTRACT

President Ho Chi Minh had a lot of teachings for us, in which the word “Integrity” is a particularly important content to create a person’s personality quality. The article summarizes some basic features of Ho Chi Minh’s Ideology on the word “Integrity”, the actual situation of studying and following the word “Integrity” of teachers at all levels. Since then, the article proposes a number of contents and measures to improve the quality and capacity of the current contingent of teachers.

Key words: Ho Chi Minh’ Ideology; the word “Integrity”, teacher.

Di sản của Chủ tịch Hồ Chí Minh để lại cho toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta thật là đồ sộ, vĩ đại đến nay vẫn còn nguyên giá trị lý luận, thực tiễn và mang tính thời sự nóng hổi; là những chỉ dẫn vô cùng quý báu để mỗi người dù ở cương vị, chức trách nào cũng phải học tập và làm theo để khắc phục hạn chế, khuyết điểm, phát huy những ưu điểm, thế mạnh, hoàn thành tốt chức trách, nhiệm vụ được giao. Trong hệ thống di sản của Người quan điểm, tư tưởng về chữ “Liêm” có vị trí, vai trò đặc biệt quan trọng. Đó là sự liêm khiết, vô tư, trong sáng, trong sạch của đội ngũ nhà giáo trong quá trình giảng dạy, nghiên cứu khoa học, đào luyện ra nguồn nhân lực chất lượng cao, thực hiện các mục tiêu, nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội, nâng cao vị thế, uy tín của đất nước trên trường quốc tế.

I. TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ CHỮ “LIÊM”

Trong bài báo “Thế nào là Liêm” Người đã phân tích, chỉ rõ ý nghĩa, nội dung của chữ “Liêm” để mọi người hiểu và biết rõ: “Liêm là trong sạch, không tham lam”(1), luôn liêm khiết, không tham lam, lúc nào cũng coi trọng, giữ gìn tài sản công của nhân dân. Người còn nhấn mạnh “Liêm là không tham địa vị, không tham tiền tài, không tham sung sướng, không ham người tặng bốc mình. Vì vậy, mà quang minh chính đại, không bao giờ hủ hoá. Chỉ có một thứ ham là ham học, ham làm, ham tiến bộ”(2). Trong tác phẩm “Cần, kiệm, liêm chính” với bút danh Lê Quyết Thắng đăng trên báo Cứu quốc, Người cũng chỉ rõ “Liêm” của ngày xưa dùng để chỉ những người làm quan không đục khoét của dân, còn “Liêm” hiện nay có nghĩa rộng hơn tức là tất cả mọi người đều phải “Liêm”, đều phải giữ cho được sự trong sạch từ suy nghĩ cho đến hành động, chữ “Liêm” theo người phải gắn liền với “Kiệm” bởi vì theo Người “có Kiệm mới có Liêm được, vì xa xỉ mà sinh ra tham lam. Tham tiền tài, tham địa vị, tham danh tiếng, tham ăn ngon đều là bất Liêm”(3).

Trên cơ sở chỉ rõ vị trí, vai trò của chữ “Liêm” Người đã nêu lên những cách thức, phương pháp để thực hiện chữ “Liêm”, đó là phải thường xuyên làm tốt công tác tuyên truyền, giáo dục pháp luật, kiểm soát quyền lực cho các đối tượng trong xã hội từ trên xuống dưới, từ trong ra ngoài, tương ứng với mỗi đối tượng là có những hình thức, biện pháp thực hiện riêng. Đó là sự nêu gương của cán bộ, đảng viên trước quần chúng nhân dân, là sự trong sạch, liêm khiết không làm những việc ảnh hưởng đến lợi ích, uy tín của tập thể, vì vậy, mỗi cán bộ, đảng viên thật sự cần, kiệm, liêm chính, chí công vô tư; học để làm việc, làm cán bộ, làm người để phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân. Để thực hiện chữ “Liêm”, Người còn cho rằng, không ngừng nâng cao trình độ dân trí trong nhân dân, bởi theo Người “Nếu dân hiểu biết, không chịu đút lót, thì quan dù “không liêm” cũng phải hoá ra

liêm”(4). Đó chính là giá trị chiều sâu của tư duy Hồ Chí Minh, một minh triết Hồ Chí Minh đánh giá đúng đắn vai trò của quần chúng nhân dân, khẳng định Nhân dân chính là chủ thể sáng tạo ra lịch sử, và cũng là người giáo dục, rèn luyện cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu phải luôn giữ cho được chữ “Liêm”, nếu không giữ được chữ “Liêm” Nhân dân chính là người xa thải cán bộ, đảng viên đó ra khỏi con mắt của mình, đối với Nhân dân, nếu họ không làm tròn bổn phận, nghĩa vụ của mình, rơi vào tham lam, không trong sạch, không tôn trọng, lắng nghe ý kiến của Nhân dân thì họ đâu còn xứng đáng với sự kính trọng, tin tưởng của Nhân dân. Do đó, chữ “Liêm” đối với Hồ Chí Minh là cả một cuộc đời mà Người đã trọn đời hiến dâng cho Tổ quốc, Nhân dân, là sự trải nghiệm thực tiễn phong phú, đa dạng ở nhiều môi trường khác nhau. Hoàn cảnh lịch sử, điều kiện ở mỗi nơi đã không làm cho Người lung lay mà càng chứng minh cho bản lĩnh vững vàng, niềm tin sắt son vào con đường cách mạng mà Người đã lựa chọn là độc lập cho Tổ quốc và hạnh phúc của Nhân dân.

II. HỌC TẬP VÀ LÀM THEO CHỮ “LIÊM” CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐỂ NÂNG CAO PHẨM CHẤT, NĂNG LỰC ĐỘI NGŨ NHÀ GIÁO HIỆN NAY

Nghị quyết Đại hội XIII khẳng định: Cùng với đề cao vị trí, vai trò và trách nhiệm xã hội, cần đổi mới mạnh mẽ chính sách đãi ngộ, chăm lo xây dựng đội ngũ giáo viên và cán bộ quản lý giáo dục là khâu then chốt. Sắp xếp, đổi mới căn bản hệ thống các cơ sở đào tạo sư phạm, thực hiện đồng bộ các cơ chế, chính sách và giải pháp để cải thiện mức sống, nâng cao trình độ và chất lượng đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lý giáo dục. Điều đó cho thấy, Đảng, Nhà nước ta rất chú trọng, quan tâm đến đội ngũ nhà giáo các cấp, thường xuyên đổi mới về cơ chế, chính sách để nâng cao phẩm chất, năng lực và cuộc sống cho đội ngũ nhà giáo, đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ của thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá, phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc. Dưới sự lãnh đạo của Đảng, Nhà nước, đội ngũ nhà giáo ở nước ta đã không ngừng phát triển về số lượng, chất lượng, có bản lĩnh chính trị vững vàng, yên tâm công tác, có nhiều đổi mới về nội dung, hình thức, phương pháp giảng dạy; có nhiều giáo viên yêu nghề, tâm huyết với học trò, tình nguyện đem con chữ lên vùng sâu, vùng xa, những nơi khó khăn, gian khổ về cơ sở vật chất, điều kiện sinh hoạt, đi lại... họ vẫn luôn có mặt thấp lên ngọn lửa của niềm đam mê “trồng người” đưa ánh sáng của Đảng đến gần với đồng bào dân tộc hơn; có giáo viên đã tình nguyện góp sức, tiền của mình để làm đường cho học sinh đến trường, vận động các mạnh thường quân giúp đỡ, ủng hộ những trường học đã xuống cấp, làm cầu cho học sinh đến trường... Mặc dù, tác động của mặt trái cơ chế thị trường, lối sống tiêu cực hiện

nay nhiều nhà giáo vẫn giữ được chữ “Liêm”, giữ được danh dự, uy tín của mình, không tham lam, không xa vào chủ nghĩa cá nhân; với chức trách, nhiệm vụ được giao đội ngũ nhà giáo các cấp luôn hoàn thành tốt sứ mệnh lịch sử của mình được xã hội tôn vinh, ghi nhận vì những đóng góp cho nền giáo dục nước nhà: họ đã giáo dục, đào tạo nên những con người “vừa hồng”, “vừa chuyên” nguồn nhân lực chất lượng cao cho đất nước, cho các ngành, lĩnh vực khác nhau, đưa đất nước ngày càng phát triển phồn vinh, hạnh phúc, sánh vai cường quốc năm châu thế giới.

Tuy nhiên, hiện nay nhiều vấn đề xã hội này sinh ảnh hưởng không nhỏ đến phẩm chất, năng lực của đội ngũ nhà giáo. Đó là ở nơi này nơi khác, chỗ này, chỗ kia vẫn còn có nhà giáo không giữ được mình, ham hồ tiền bạc, danh vọng, địa vị đưa ra những yêu sách cho người học yêu cầu họ phải thế này, thế kia thì mới được điểm cao; không thường xuyên tu dưỡng phấn đấu rèn luyện về mọi mặt để nâng cao năng lực, trình độ phương pháp giảng dạy và giữ cho được đạo đức, lối sống liêm khiết, trong sạch; còn bị chi phối bởi lợi ích vật chất, thiếu đứng đắn chuẩn mực trong các mối quan hệ xã hội... Thực tế đó, đòi hỏi mỗi nhà giáo phải tự mình “tự soi”, “tự sửa”, “gột rửa” những khuyết điểm, hạn chế của bản thân, đón nhận những điều hay, lẽ phải do chính cuộc sống tạo nên để không ngừng hoàn thiện mình, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục, đào tạo ở nước ta thời gian tới. Theo đó, cần tập trung vào một số nội dung, biện pháp cụ thể sau:

Một là, nâng cao nhận thức, trách nhiệm cho đội ngũ nhà giáo về tầm quan trọng của việc học tập và làm theo chữ “Liêm” của Chủ tịch Hồ Chí Minh

Chủ tịch Hồ Chí Minh mẫu mực tuyệt vời về chữ “Liêm” ở đâu, chỗ nào Người cũng nhắc nhở, chỉ dạy mỗi người phải giữ cho được mình, không tham lam, không lấy những cái gì không phải là của mình. Đội ngũ nhà giáo các cấp phải tự mình quán triệt và nhận thức sâu sắc đầy đủ về tầm quan trọng của việc học tập và làm theo chữ “Liêm” của Người. Nhận thấy rằng, chữ “Liêm” là sự trong sạch, vô tư, lành mạnh trong lối sống ứng xử với cấp trên, đồng nghiệp, người học; và với Nhân dân; tham học hỏi tri thức không những ở sách giáo khoa, giáo trình, tài liệu tham khảo mà còn tham học ở Nhân dân, ở xã hội; tham học hỏi những kiến thức chuyên ngành, liên ngành; người giáo viên mà không có lòng ham như vậy thì không thể tiến bộ, trưởng thành và thổi vào người học sự nhiệt huyết, đam mê được. Trên cơ sở đó phải vận dụng vào từng nội dung bài giảng, đưa ra những phương pháp giảng dạy hiệu quả, thiết thực, phù hợp với đối tượng người học; thường xuyên đào sâu suy nghĩ những nội dung trong bài giảng, không bằng lòng với kiến thức, chuyên môn hiện có, nỗ lực phấn đấu không ngừng nghỉ; luôn giữ cho được tình yêu nghề nghiệp, niềm đam mê, chủ động khắc phục khó khăn, thiếu thốn, đặt mình vào tổ chức, vào môi trường công tác. Đồng thời với hoạt động đó, phải tranh thủ thời gian để làm việc, nghiên cứu nội dung bài giảng, không hoang phí thời gian vào những việc làm không cần thiết, từ đó, xác định động cơ, thái độ đúng đắn về chữ “Liêm” và học tập, làm theo như thế nào cho hiệu quả, phù hợp đạt được kết quả như mong muốn.

Hai là, từng giáo viên phải đặt ra yêu cầu cao cho bản thân, tránh xa những cám dỗ lợi ích vật chất, giữ mình ở mọi lúc, mọi nơi

Chủ tịch Hồ Chí Minh vẫn thường nhắc nhở cán bộ, đảng viên không được xa vào chủ nghĩa cá nhân, thường xuyên gắn bó với Nhân dân, học hỏi trong Nhân dân để từng bước hoàn thiện mình. Đội ngũ nhà giáo các cấp phải tự đặt ra yêu cầu cao cho bản thân, không quá ham danh lợi, tiền tài, địa vị để rồi đánh mất mình lúc nào không hay, không rõ. Hiện nay, cuộc sống của đội ngũ nhà giáo các cấp bị chi phối bởi các mối quan hệ xã hội đan xen nhau rất phức tạp. Một số giáo viên không giữ được chữ “Liêm” này lòng tham, dạy thêm tràn lan nhưng không chú trọng về chất lượng, nâng điểm cho học sinh, trừ đáp học sinh, có thái độ thiếu chuẩn mực khi tiếp xúc với phụ huynh học sinh, chạy bằng cấp, chức vụ. Do đó, mỗi giáo viên cần phải nỗ lực hết mình trong công việc và cuộc sống, những việc làm nào cho phép, phạm vi có thể làm được, không trái với quy định pháp luật, quy

định của ngành giáo dục, đào tạo, nhà trường, địa phương, nhất là đạo đức, văn hoá dân tộc thì có thể làm, nhưng mục tiêu xuyên suốt cơ bản của đội ngũ nhà giáo vẫn là dạy học, đào tạo nguồn nhân lực cho đất nước; bất luận trong điều kiện, hoàn cảnh nào cũng phải giữ cho được sự thanh liêm, liêm khiết của người giáo viên ở mọi lúc, mọi nơi, nhất là ở thời điểm đối mặt với cám dỗ hay tình huống phức tạp, đòi hỏi bản lĩnh can trường của người giáo viên phải được phát huy, nâng lên tầm cao mới, xứng đáng với sự tin tưởng và kỳ vọng của xã hội là người đi truyền lửa, xây đắp nền lòng yêu nước, ý chí, khát vọng của con người Việt Nam.

Ba là, Đảng, Nhà nước và các lực lượng liên quan thường xuyên quan tâm, chăm lo đến đời sống của đội ngũ nhà giáo các cấp

Quan tâm xây dựng môi trường sư phạm lành mạnh và bầu không khí tâm lý, tinh thần tốt đẹp; xây dựng cơ sở vật chất giáo dục, xây dựng cảnh quan môi trường. Có nhận thức đúng trong thực hiện chính sách đãi ngộ đối với đội ngũ giáo viên, trong các cấp hiện nay, nhất là ở vùng sâu, vùng xa, vùng đặc biệt khó khăn, đồng bào dân tộc thiểu số ít người; thực hiện chính sách đãi ngộ là thể hiện sự cụ thể hóa quan điểm, sự ghi nhận của Đảng, Nhà nước về vai trò và những cống hiến to lớn của đội ngũ này đối với sự nghiệp giáo dục và đào tạo; chế độ, chính sách đãi ngộ phù hợp với đặc thù nghề nghiệp, tương xứng với lao động trí tuệ, những cống hiến giúp đội ngũ giáo viên yên tâm công tác, toàn tâm, toàn ý phục vụ cho sự nghiệp “trồng người” của đất nước; bảo đảm ngày càng tốt hơn quyền lợi vật chất và tinh thần đối với đội ngũ giảng viên, cán bộ quản lý giáo dục. Tạo điều kiện thuận lợi cho giáo viên hợp lý hóa gia đình, quan tâm đến hậu phương gia đình giáo viên tạo động lực, kích thích, động viên họ yên tâm tư tưởng phát triển trong nghề nghiệp, gắn bó với nhà trường./

III. KẾT LUẬN

Nâng cao phẩm chất, năng lực cho đội ngũ nhà giáo các cấp là vấn đề đặc biệt quan trọng và là nhiệm vụ tất yếu của mọi nhà trường để đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục, đào tạo theo tinh thần Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng. Đây là một nhiệm vụ khó khăn, lâu dài và phải trải qua nhiều khâu, nhiều bước với sự tham gia của nhiều lực lượng bên trong và bên ngoài, cùng với sự nỗ lực phấn đấu của đội ngũ giáo viên tạo thành sức mạnh tổng hợp trong và ngoài, có như vậy mới đảm bảo đội ngũ giáo viên ngày càng phát triển, đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của công tác giáo dục, đào tạo của mục tiêu giáo dục, đào tạo trong giai đoạn cách mạng mới. Mỗi giáo viên là bộ phận cấu thành của nền giáo dục nước nhà, mỗi bước tiến bộ, trưởng thành của giáo viên trong học tập và làm theo chữ “Liêm” của Chủ tịch Hồ Chí Minh là góp phần hiện thực hoá quan điểm, đường lối của Đảng, Nhà nước về giáo dục, đào tạo, xây dựng nên những lâu đài nguy nga tráng lệ cho đất nước trong một tương lai không xa.

Chú thích:

- (1) Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 5 (2011), Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, tr.640.
- (2) Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 5 (2011), Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, tr.292.
- (3) Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 5 (2011), Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, tr.240.
- (4) Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 6 (2011), Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, tr.127.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng, tập 1, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
2. Nghị quyết số 29-NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khoá XI ngày 4/11/2013: “Về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế”.